

InKo

IMPRESSO

INFORMILO DE KKE — KULTURA KOOPERATIVO DE ESPERANTISTOJ

Cooperativa Cultural dos Esperantistas Ltda. — Av. Treze de Maio, 47, sobreloja 208 — Centro
Rio de Janeiro - RJ — CEP.: 20031-921 - tel/fax.: (21) 2220-7486
retpoŝta adreso: esperanto.kke@gmail.com; tt-paĝo: www.kke.org.br

Nº 48

8ª JARO (NOVA FAZO)

JANUARO-FEBRUARO/2009

ROZALIA KAJ MARKO **La gepatroj de Zamenhof** **(prelego de Affonso Soares)**

Eventos

Nov, 3 – Roda Literária / Prosa em esperanto / Coordenação de Aloísio Sartorato.

Nov, 5 – Clube de Conversação / Bate-papo com Jair Salles.

Nov, 7 – Palestra em esperanto de Francisco Wechsler sobre “Filogenio de la Katoj”, com a presença de 13 pessoas.

Nov, 10 – Roda Literária / Teatro em esperanto / Coordenação de Aloísio Sartorato.

Nov, 12 – Clube de Conversação / Bate-papo com Jair Salles.

Nov, 14 – Palestra em esperanto de Felipe Emanuel Castro sobre “Analogeco inter tajpado kaj Esperanto”, com a presença de 15 pessoas.

Nov, 17 – Roda Literária / Literatura brasileira em esperanto / Coordenação de Aloísio Sartorato.

Nov, 19 – Clube de Conversação / Bate-papo com Jair Salles.

Nov, 21 – Palestra de Paulo Sérgio Viana sobre o tema “La vidvino de Porto Carreiro Neto”, com a presença de 13 pessoas.

Nov, 24 – Roda Literária / O estilo de Zamenhof / Coordenação de Aloísio Sartorato.

Nov, 26 – Clube de Conversação / Bate-papo com Jair Salles. a participação especial de Neide Barros Rêgo e com a presença de 44 pessoas.

Nov, 28 – Festa dos Aniversariantes, com a participação especial de Lícia Leone (cantora) e Julieta Dulce de Souza (contadora de histórias) e a presença de 20 pessoas.

Dez, 1 – Roda Literária / Prosa em esperanto / Coordenação de Aloísio Sartorato.

Dez, 3 – Clube de Conversação / Bate-papo com Jair Salles.

Dez, 5 – Palestra de Célio Freitas Martins sobre “La Hebrea Lingvo: Komunaj Aspektoj kun Esperanto”, com a presença de 10 pessoas.

Dez, 8 – Roda Literária / Literatura brasileira em esperanto / Coordenação Aloísio Sartorato.

Dez, 10 – Clube de Conversação / Bate-papo com Jair Salles.

Dez, 12 – Palestra em esperanto de Afonso Soares sobre “Markus Zamenhof kaj Rozalja Sofer”, com a presença de 17 pessoas.

Dez, 15 – Roda Literária / Teatro em esperanto / Coordenação de Aloísio Sartorato

Dez, 17 – Clube de Conversação / Bate-papo com Jair Salles.

Dez, 19 – Festa de Zamenhof / Festa dos Aniversariantes, com

Doações para a Caixa Geral

Olimpia Sandora: R\$ 27,00;
Cléber Lemos: R\$ 1.000,00;
Anônimo: R\$ 200,00; Rosana Caraméz: R\$ 250,00; José Dias Pinto: R\$ 880,00. *Koran dankon al ĉiuj!!!*

Doações para a campanha Esperanto nas Bibliotecas

José Dias Pinto: R\$ 1.000,00
Dankon!!!

Novos Associados

1702 Ubiracema Teixeira Trevas; 1703 Ilmar Gomes Ferreira; 1704 Asucena Rosa Ferreira; 1705. Renice Cardoso Romualdo da Silva; 1706. Elizete Leite da Cunha Matos; 1707 Ayesha Leitão Vasco; 1708 José Marcos Correa Nunes; 1709 José Pinheiro de Faria Junior. *Estu ĉiuj bonvenaj!*

expediente

InKo, boletim informativo da Cooperativa Cultural dos Esperantistas; edição nº 48, janeiro-fevereiro 2009.

Coordenação: Givanildo R. Costa, Presidente da KKE.

Redação: Aloísio Sartorato
Diagramação: A. Sartorato
Revisão: Célio F. Martins

UMA PREOCUPAÇÃO QUE DEVEMOS EVITAR

Conversávamos outro dia, eu e um companheiro atuante em nossas lides, sobre a amplidão dos desdobramentos que o meio de comunicação que usamos enseja, e que poucos de nós nos detemos em seus aprofundamentos e importâncias desde suas existências. Desdobramentos esses, que brotam, quase que naturalmente, onde, talvez, o principal deles é o preparar e dotar o futuro falante da Língua Internacional com os conhecimentos básicos, de tal ordem, que use-a com conhecimento de causa e consequente fluência.

Quando trago este assunto ao domínio público é para que nos envolvamos com o tema e estabeleçamos soluções objetivas, pois é preocupante o que vemos por aí, nas instituições esperantistas, seja em grupos, clubes, associações, etc.

É bem verdade que obras existem nos mais diversos níveis que contemplam o ensino do Esperanto. Hoje temos nas salas de aula o aprendizado do idioma por parte da criança, do adulto, do de mais idade, assim como a presença do profissional de nível superior até aquele de nível bem elementar. Aliás quero parabenizar aos autores brasileiros de livros de ensino, pela diversidade e criatividade de suas obras, embora ache que pelo potencial e dimensão do nosso país, ainda são poucos.

Mas falava da preocupação na formação, de pouca profundidade, de nossos alunos, embora existam cursos básico, de aperfeiçoamento e superior, mesmo assim é necessário que preparemos, melhor os nossos “lernantoj” (alunos, em português).

Conhecemos casos, que por falta de um estruturação de maior aprofundamento por parte das instituições esperantistas, os alunos não saem de cursos básicos, tornando-se “eternaj komencantoj” (eternos principiantes, em português).

Aqui, pela nossa KKE, com base no que temos observado, estamos remodelando o nosso Departamento de Ensino de tal maneira, onde tais falhas sejam corrigidas, nos preparando para novos tempos.

Acredito que a Liga Brasileira de Esperanto, as instituições estaduais, os órgãos de coordenação do nosso M.E. estejam bastante atentos quanto a isto; entretanto, é preciso que corrijamos, o quanto antes, perigosa defecção, uma vez que se na base pecamos, por certo estaremos formando péssimos falantes do Idioma.

Não esperemos que o problema se instale definitivamente, já que de um bom tempo isto vem ocorrendo, mas poucos tocam no assunto.

Não esqueçamos que a língua da humanidade além de conter em sua intimidade um forte teor de idealismo, é também cultura, e se a nossa Cultura Esperantista não for preservada, onde o ensino é algo primordial, como será o nosso AMANHÃ?

Givanildo Ramos Costa

Rozalia kaj Marko La gepatroj de Zamenhof

Turni nian atenton, eĉ se supraĵe, al la homoj, kiuj ĉirkaŭigis Ludovikon Lazaron Zamenhof per gepatraj zorgoj, estas aliri fonton de netaksebla graveco por pli klara kompreno pri la direktoj, kiujn Zamenhof donis al sia vivo, pri liaj infanaj revoj, pri la noblaj trajtoj de lia karaktero, pri liaj plenkreskulaj aspiroj

Marko kaj Rozalia ili estis nomataj.

Marko — aŭ Samenhof Mordeĥaj Markus — pro tiama subeco de Pollando al la Rusa Imperio, devis adopti la rusforman nomon Marko Fabianoviĉ Zamenhof. Li devenis de juda familio el urbo Tykocin, en rusa Pollando, kie li naskiĝis en la 27-a de Januaro 1837.

Lia patro, tio estas, la avo de Zamenhof — Fajvel-Fabian Zamenhof — fariĝis adepto de filozofia movado *klerismo*, kies konceptoj emigis progresemajn judojn al aspiroj asimiliĝaj, al rompo de la fermiteco de sia vivo en interna, ekskluzive juda mondo, aparte de la ekstera, kaj al aspiroj al moderna klereco.

Ĉi tie — por pli klara kompreno de la influo de tiu filozofia movado — mi helpas min per la bonega biografia verko **La Kaŝita Vivo de Zamenhof**, de N. Z. Maimon:

Tiu klerismo estis flanka branĉo de la ĝenerala klerisma movado en Francujo ("la philosophie des lumières") kaj Germanujo ("die Aufklärung"), kaj, same kiel ĝi, bazita sur humanismaj ideoj. Ĝi celis liberigi la homojn de mezepokaj superstiĉoj, de religiaj kaj sociaj katenoj. Ĝiaj adeptoj forte batalis kontraŭ la tradiciaj, apartigantaj vivaranĝoj de la judoj.

.....
Ĝin iniciatis Moseo Mendelssohn en Germanujo fine de la 18-a jarcento, sed en la judajn kvartalojn de orienta Eŭropo ĝi pli malfrue enpenetris, sub la hebrea nomo "Haskala". La amasoj forĵetis ĝin; ĝi tamen allogis junulojn, turnante iliajn korojn for de la malvastaj religiaj konceptoj al sekulara scio, al moderna klereco, al kulturaj interrilatoj kun la ekstera mondo. Inter tiuj, kiuj adoptis la klerismon, troviĝis ankaŭ la familio Zamenhof.

Sian kulminon atingis tiu movado en la 60-aj jaroj, dum la iom libera periodo de Aleksandro la Dua. Tio koincidis kun la junaĝaj jaroj de Ludoviko, kaj la klerismaj ideoj estis ĉefa faktoro en la formiĝo de lia mondkoncepto. Libera spirito, kosmopolita tendenco regis en la gepatra hejmo, ĉe la kleristoj de Bjalistoko. En tiu atmosfero la juna Ludoviko kreskis kaj edukiĝis. "Oni edukadis min kiel idealiston; oni min instruis, ke ĉiuj homoj estas fratoj" (Originala Verkaro, p. 418). Ĉi tiu spirito gvidis lin en la daŭro de lia tuta vivo. Ĝi — kune kun la neamikaj rilatoj inter la loĝantaro de la urbo — inspiris lin revii pri unuiĝo de la homaro kaj krei por tiu celo la komune-homan, internacian lingvon.

Tiu klerismo ne same manifestiĝis en la landoj, kie ĝi disvastiĝis: en la regiono, kie vivis la Zamenhofoj, ĝi vekis ĉe la judoj aspirojn al funda klereco, al studado de aliaj lingvoj, kaj iagrade al renovigo de la propra, hebrea lingvo.

En Bjalistoko, Fajvel-Fabian, la patro de Marko, avo de Ludoviko, fariĝis pioniro de la klerisma movado, kaj sub la inspiro de ties idealoj fondis kurson de la hebrea kaj germana lingvoj.

Memkompreneble, plej fervora disĉiplo de tiu klerisma pioniro en Bjalystoko estis lia filo Marko, por kiu klereco, plej funda klereco, montriĝis kiel nepre atingenda celo, krom ankaŭ studado de aliaj lingvoj cele al kulturaj interrilatoj kun la ekstera mondo.

Marko fondis judan lernejon, kie li instruadis la francan kaj la germanan, kiujn li li lernis aŭtodidakte.

Ankoraŭ 21-jara, do en 1858, li edziĝis al 18-jara Rozalia Sofer — Liba Rosalia Sofer — klera kaj sentema filino de komercisto.

Ili havis 5 filojn kaj 4 filinojn, el kiuj Ludoviko estis la plej aĝa. Post li naskiĝis Sara, Fania, Aŭgusta, Felikso, Henriko, Leono, Aleksando kaj Ida.

Ĉi tie ni transdonas la parolon al Gaston Waringhien, kiu pri Marko jenon skribas en sia eseo **1887 kaj la sekvoj...** :

(...) la ambicio de la patro celis pli alte: li difinis al si oficialan karieron, kiun li atingis, malgraŭ la peza baro de sia judeco, dank'al sia fera volo, pedagogia talento kaj plena lojaleco al la rusa registaro. Publikiginte kurson de geografio, li estis akceptita kiel instruisto pri geografio kaj modernaj lingvoj en meza ŝtatlernejo. Sed aspirante al pli vasta agokampo, en Decembro 1873 li transloĝiĝis en Varsovion, tiam ĉefurbon de la "Pola Reĝlando", kaj li sukcesis nomiĝi instruisto por la germana lingvo en la tiea "Reala Gimnazio" (aliaj dokumentoj precizigas "Veterinara Lernejo"). Li kronis tiun promocion, atingante en 1882 la oficon de regna cenzuristo super la hebreaj eldonaĵoj kaj gazeto en Varsovio, kaj, kiel regna funkciisto, la rajton porti uniformon kun la spado. Li estis pedanta homo, skrupulema, severmora kaj tre ŝparema; krom siaj oficialaj okupoj li trovis la tempon gvidi la studojn de kelkaj lernantoj, kiujn li pensionis, kaj verki plurajn lernolibrojn pri la germana kaj la rusa. Siajn naŭ infanojn li edukis kun altacela zorgo: el la kvar filoj, tri fariĝis doktoroj medicinaj kaj unu farmacia — preskaŭ la solaj intelektaj karieroj, krom la juro, malfermataj al la ruslandaj Judoj.

Bildo, kiu plej karakterizus la personecon de Marko, ja estas CERBO. Neniel revema li estis, konstante severa, rigorema, pedanta, laborema, kio facile kompreneblas, se oni konsideras, ke li nepre devis kontraŭpezi sian judecon per kompensaj intelekta elstareco kaj ege senriproĉa konduto en la socio kaj en la hejmo.

Bildo karakterizanta Rozalian nepre estas KORO, kiel prave atentigis Edmond Privat en sia **Vivo de Zamenhof**.

De la patrino la koro, de la patro la cerbo, de la loko la impresoj: jen tri ĉefaj elementoj en la formado de la Zamenhofa genio.

Marjorie Boulton, en sia bonega verko **Zamenhof, aŭtoro de Esperanto**, simile, sed iom pli vaste atestas:

La paro, kies unuigo donis al la homaro Lazaron Ludovikon Zamenhof, ŝajnis strange malkongrua, kvankam la troveblaj atestaĵoj ĝenerale indikas, ke la geedzoj kunvivis harmonie kaj feliĉe. Marko Zamenhof ŝajnis esti tute intelekto, racio, laboremo kaj malvarmo; Rozalia Zamenhof, naskite Sofer, ŝajnis, male, amo, sentemo,

sindediĉo, kompato kaj karitato, vere patrineca pacienco kaj intuicia komprenemo.

Prozaj okazaĵoj povas pli bone reliefigi la trajtojn distingiĝajn de ambaŭ kaj montri la psikologie riĉajn elementojn, kiuj donis konsiston al la neordinara personeco de la kreinto de Esperanto, senŝanĝe markita per sincera, esenca bona konduto.

Unu el la punoj uzataj de Marko por edukado de la filoj estis ekzilo en unu ĉambron de la domo, sen rajto al manĝo. Dum la ceteraj familianoj manĝis, Rozalia sendis al la infano la servistino Maria kun manĝaĵoj kaj dolĉa averto: *Sed Panjo diras, ke tio ĉi devas esti la lasta fojo.* Kaj kiam la infano, post puno, eliris el la punejo, Rozalia troviĝis ekstere. Montriĝis tiam, ke kisoj, pli ol puno, helpis la infanojn al bona konduto.

Laŭ Privat tiaj patraj rimedoj aplikiĝis nur al la petolemaj gefratoj de Ludoviko, kies bona konduto ja estis denaska, pro kio li estis respektata de la tuta familio.

Al ambaŭ Ludoviko oferis kulton de fila amo, sed la patrino li ja adoradis kvazaŭ dian anĝelinon. Rozalia estis konstante malsana, kaj Ludoviko flegadis ŝin kun pleja, kortuŝa, ama zorgo.

Privat asertis, ke por Rozalia en la tuta mondo ekzistis neniu pli bona ol la amata Ludoviko.

Kaj oni povas plene kredi, ke, krom aliaj kaŭzoj transcendaĵaj, superteraj, propraj al tiu eksterordinara animo, kia estis Ludoviko, Rozalia ankaŭ forte kontribuis por la idealisma karaktero de la Majstro. Ŝi faris lin idealisto kaj fidis lian spiritan grandecon kun espero konstanta. Ŝi lin edukis laŭ la kredo, ke ĉiuj homoj estas fratoj kaj egalaj antaŭ Dio.

Sed oni estu justaj kaj rekonu, ke Marko ankaŭ same forte kontribuis por la formado de la nobla karaktero de Ludoviko. Marko, laŭ Privat, lin revokadis al realo, for de l' revoj.

Tio klarigas la brilgrandiozan lumon de lia genio, pro kiu, en lia kreaĵo, kuniĝis idealismo, sento, arto kaj logiko.

Dum en la koro de Rozalia nestis entuziasma, fidoplena aprobo kaj apogo al la lingvo-etikaj idealoj de Ludoviko, en la animo de la patro kreskis zorgoj pri la destino de la filo en medio senŝanĝe antaŭjuĝema al judoj.

Kiam, en la fino de la jaro 1879, Ludoviko devis prepariĝi al la universitataj studoj, Marko, malgraŭ la bonegaj atestaĵoj de la Gimnazio pri la bona konduto, diligenteco kaj sukceso de Ludoviko, preferis aŭskulti stultajn diagnozojn de amatora psikologo, kiu lin konvinkis pri la danĝero de la filaj revoj pri ia lingvo internacia. Tiajn revojn li rigardis kiel fiksan ideon, kaj ili certe malutilis lian kuracistan karieron.

Antaŭ ol Ludoviko vojaĝis al Moskvo, Marko ordonis, ke li tute forlasu la aferon ĝis sia reveno. Ludoviko konsentis kaj konfide donis al li siajn kajejojn pri la lingvo, ĉiujn manuskriptojn, certa, ke la patro ilin konservos kaj ke li povos iam repreni sian laboron.

Sed Marko ne plenumis sian promeson: bruligis ĉion.

Laŭ Marjorie Boulton, tio detruis ĉe Ludoviko la patran aŭtoritaton, kio signifis, ke li de tiam liberiĝis de ĉia ajn kompromiso kontraŭa al siaj revoj, ke li povos sin tute fordoni al klopodoj por tiajn revojn realigi.

Nenia sento malnobla tamen anstataŭis sian filan amon, kion pruvos decido de Ludoviko, per kiu Marko ankoraŭfoje spertos la dolĉan efikon de la fila sento.

En la fino de 1888, Marko sin turnas al la filo, kun peto pri helpo kontraŭ grava embaraso.

Pezis sur Marko gravega akuzo, ke li, kiel cenzuristo, permesis publikigon de ofenda aludo al la caro. Li estis jam perdinta sian cenzuristan postenon kaj verŝajne povos esti trafita de eksigo el la instruista posteno, devigita al pago de peza monsumo kaj eble kondamnita al karcerio en Siberio.

La senprava, maljusta akuzo originis ĉe la ĉefa rusa cenzuristo en Sankta Petersburgo, homo tre malbonreputacia, kiu de longe enviis la alte moralajn kaj profesiajn kvalitojn de Marko.

Marko permesis publikigon de artikolo pri vino en gazeto nomata *Hacefira*. La aŭtoro, iu D-ro Frenkel, interalie konsilis al modereco en vino trinkado pro memevidentaj malutiloj de ekscesaj dozoj. Tio sola sufiĉis por elĉenigi la malicon de la ĉefcenzuristo kontraŭ Marko.

La sola savo de la patro de Zamenhof troviĝis en kapitulaco antaŭ la malnoblaj postuloj de tiu koruptiĝema cenzuristo: pago de alta monsumo — 5.000 rubloj — per kio Marko restus ĉe sia instruista posteno.

Estis Ludoviko, kiu liveris al li la monon, ĝuste tiu monsumo, kiu al li restis el la doto de Klara, lia edzino.

Marko, malgraŭ sia iama suspektema, tre rigora sinteno rilate al la revoj kaj idealoj de Ludoviko, tamen poste multe helpis lin ĉe aferoj kun la cenzuro. Lia eksigo el tiu ofico alportis al Ludoviko multajn malhelpojn ĉe traktado kun la cenzur-instancoj. Marko verkis legolibrojn kaj lernolibrojn, pri lingvoj kaj pri geografio.

En 1905, li sin donis al kompilado de proverboj kaj starigis paralelojn inter tiuj manifestiĝoj de la popola saĝo en diversaj lingvoj.

En 1906, aperis du aliaj kajeroj de tiu kolekto kun promeso de Marko pri aperigo, en venonta 4^a kajero, de proverboj en la hebrea, greka, latina kaj esperanta. Ĝi neniam aperis, sed, en 1910, Hachette, la granda franca eldonejo, publikigis la **Proverbaron**, de Ludoviko.

Marko do, en la fino de sia vivo, ankoraŭ pli simpatie rilatis al la idealoj de la filo.

Ni pri tio aŭskultu rimarkojn de Marjorie Boulton:

*Oni kredas, ke la patro mem petis la kunlaboradon de Ludoviko, kaj ke tiu komuna intereso iom plisimpatigis patron kaj filon reciproke. La maljuna, soleca pedantulo sentis veran plezuron, kaj montris sin pli feliĉa ol dum longa tempo, kiam la germana firmao Möller kaj Borel oficiale mendis de li kelkcent ekzemplerojn de lia **Proverbaro**. Jen, lia granda laboro ne estis vana; eksterlande oni ŝatis ĝin.*

Li neniam sciis, ke Ludoviko skribis al Möller kaj Borel kaj sendis al ili la monon, por ke ili faru tiun ĝojigan mendon. Nur du jarojn post la morto de Ludoviko, la frato Felikso, en biografia skizo, malkaŝis la sekreton!

Marko forpasis en 1907.

Ambaŭ — Marko kaj Rozalia — forte kontribuis por la formado de la nobla karaktero de la iniciatinto de esperanto, ĉiu laŭ siaj personecaj apartaĵoj. La rezulto estis animo brilega, en kiu genie harmoniis la plej bonaj kvalitoj de la gepatroj: **disciplino, logikemo, racio**, el Marko; **sentemo, dolĉeco, karitato**, el Rozalia.

Libroj konsultitaj:

Vivo de Zamenhof - Edmond Privat

Zamenhof, Aŭtoro de Esperanto - Marjorie Boulton

La Kaŝita Vivo de Zamenhof - N. Z. Maimon

Enciklopedio de Esperanto - Represo de Hungara E-Asocio/1979

ESPERANTO ?

Muita gente ainda pensa
que Esperanto é utopia
mas a Língua Universal
está crescendo dia-a-dia!

Já completou este ano
cento vinte um de idade,
e todo *samideano"
sonha unir a Humanidade!

Levará ainda muito tempo
pra conquistar este ideal
mesmo tendo como exemplo
nosso sonho fraternal

A Justiça, a Paz, o Amor
só virão com a mudança
da alma, no seu interior
assim é nossa Esperança!

"Interna Ideo" é pensamento
de todo bom esperantista
pois chegará o momento
de realizar esta conquista!

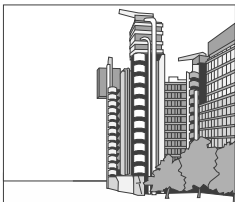
Esperanto, do, mi diras:
Kiel guto post guto konstante
sur monton granitan frapante
Jen miskompreno foriras !

Elma do Nascimento

Mesaĝo al Sinjoro 903

Rubem Braga

Kiu ĉi tie parolas estas la viro de la 1003. Konsternite, antaŭ kelkaj tagoj mi ricevis viziton de la zorgisto, kiu montris al mi la leteron kun via plendo pri bruado en mia apartamento. Poste, mi ricevis vian viziton mem - eble, noktomeze - kaj vian vivegan buŝan plendon. Mi devas diri al vi, ke mi bedaŭregas ĉi ĉion kaj opinias, ke vi tute pravas. La reglamento de la konstruaĵo estas sufiĉe klara kaj eĉ se ĝi ne estus, vi cetere havus je via dispono la Leĝon kaj la Policon.

Kiu laboras dum la tuta tago havas la rajton pri nokta ripozo kaj, ne eblas dormi, kiam la 1003 moviĝadas. Ĉar mi ne scias vian nomon, nek vi la mian, ni restos limigitaj al du numeroj, du numeroj kolumnigitaj inter dekoj da aliaj. Mi, la 1003, havas kiel orientan limon la 1005, kiel okcidentan la 1001, kiel sudan la Atlantikan Oceanon, kiel nordan la 1004, supre la 1103 kaj sube la 903 - kiu estas vi mem. Ĉi ĉiuj numeroj estas bonkonduktaj kaj silentaj. Nur mi kaj la Atlantika Oceano faras iom da bruado kaj funkcias ekster la civilaj horaroj. Nur ni ambaŭ moviĝadas kaj muĝadas laŭ la kapricoj de la tajdo, de la ventoj kaj de la luno. Mi sincere promesas adopti de nun, ekde la 10 p.t.m., konduton similan al tiu de kvietaj blua lageto. Promesite. Tiu, kiu venos al mia hejmo (pardonu, al mia numero), estos invitita foriri je la 09:45 p.t.m., kaj mi klarigos: la 903 bezonas ripozi de la 10-a p.t.m. ĝis la 7-a matene, ĉar je la 8-a kaj kvarono li devas elbuŝiĝi el la 783 por preni la 109, kiu kondukos lin ĝis la 527 de la alia strato, kie li laboras en ĉambro 305. Nia vivo, najbaro, estas plenplene numerita, kaj mi konfesas, ke ĝi nur povas fariĝi toleribla, kiam numero ne ĝenos alian numeron, sed respektos ĝin, obeante la limojn de siaj ciferoj. Mi pardonpetas kaj promesas silenton.

... Sed oni permesu al mi revii pri alia vivo kaj alia mondo, kie ekzistas homo, kiu frapas la pardonon de aliulo kaj diras: "Najbaro, estas la 3-a post noktomezo kaj mi aŭdis muzikon de via hejmo. Jen mi." Kaj la alia respondas: "Eniru, najbaro, kaj manĝu de mia pano kaj trinku de mia vino. Ĉi tie, ni ĉiuj estas dancantaj kaj kantantaj, ĉar ni eltrovis, ke la vivo mallongas kaj la luno estas bela."

Kaj la viro alvenigas sian edzinon, kaj la du restas inter la geamikoj de la najbaro prikantantaj kantojn por danki al Dio la brilon de la steloj kaj la murmuradon de la milda venteto tra la arboj, kaj la vivdonacon kaj la amikecon inter homoj kaj la amon kaj la pacon.

Elportugaligis: Fernando J. G. Marinho.

ARĜENTA JUBILEO (Bodas de Prata)

(Roberto Martins / Mário Rossi / Ivo Pinto Magalhães)

Kareskisas mi viajn harojn
Markitajn de tempo-neĝer',
Vidante kun larmoj l' imagon
De l' sama belec' kaj tener',
Vestita kun robo neĝblanka,
Ploreme vi ĝojis, karin',
Kun emoci',
Jen estis antaŭ mi
L' 'eterne amara edzin' .

Dudekkvinjaraĝan jubileon nun festu ni
Multe da feliĉo ĝuas kia kor', pli kaj pli
Vin tre adorante ĉiam kun kreskanta am',
Mi pli maljuniĝis ankaŭ kun la sama flam'
Dudekkvinjaraĝa vivo de respekto kaj ĝoj',
Spite l' dornojn de ajna dolor'
Vi sentigas min ke l' viv' kaj nia voj'
Malgrandas por l' amelverŝoj disde nia kor'

● **TREINAMENTO PARA INSTRUTORES DE ESPERANTO – EM BARRA MANSÁ – RJ (28/03/2009)**

— O texto, abaixo, é a introdução da nossa participação no evento acima citado (para 20 inscristos), com base em nosso livro “Esperanto Conversacional” (Curso Básico), de acordo com o “Método Misto-Dinâmico”.

COMO FUNCIONA O “MÉTODO MISTO-DINÂMICO”

1. **A BASE** — O Método Misto é, essencialmente, a *combinação* da *tradução* com a *conversa*ção. Assim, *em resumo*, primeiro os alunos, em grupo, sob orientação do professor, fazem a *tradução* (oral) do texto da lição, com auxílio do respectivo *vocabulário*. Depois, pratica-se a *conversa*ção, principalmente por meio das *perguntas* da própria lição, ou seja, por meio das perguntas do exercício intitulado “RESPONDU” (= Responda) – agora já *pensando* e *falando* “diretamente” em Esperanto.

OBS. — Usamos a *tradução* porque *muitos* alunos (inteligentes) *não* conseguem aprender sem esse auxílio. E, na hora da *conversa*ção, o fato de os alunos serem capazes de *responder imediatamente* às *perguntas* da lição *prova* que o uso prévio da *tradução* do texto *não* atrapalha o domínio da própria *conversa*ção (como poderiam supor os adeptos mais rigorosos do chamado “Método Direto”).

2. **EXPERIÊNCIA** — *Confirmando* nossa *longa* experiência, ultimamente vários autores, na Europa – como John Wells, Claude Piron e o “Método de Zagreb” – também usam a *tradução* em seus livros didáticos. E, no ensino do Inglês, também grandes cursos, como o Fisk e o Wizard, em todo o Brasil, usam a *tradução* – mas, naturalmente, de modo *adequado* e *comedido*. Quanto aos *resultados* alcançados com o nosso Método, podemos dizer que nos pareceram bastante *animadores*, pois, após a sua adoção, o número de *desistências* de alunos tornou-se *muito pequeno* – e, em geral, pelo menos *1/3 da turma* tem começado realmente a *falar* em Esperanto dentro de apenas *4 meses* (ou seja, 2 meses para o Curso Básico, mais 2 meses para o Curso de Aperfeiçoamento, com 2 aulas, de 2 horas, por semana). Esses alunos, em geral, falam com razoável fluência – mas de modo ainda muito “simples”, naturalmente. Resta-lhes, então, “ler muito”, ou seja, ler vários livros e revistas a fim de que se *aperfeiçoem* de fato e o mais rapidamente possível.

3. **O “MECANISMO” DA CONVERSAÇÃO** — Como se pode observar, a *conversa*ção – em *todas* as línguas – implica, apenas, no domínio de 3 “capacidades” principais, ou seja: Responder, Perguntar e Narrar. Assim, em geral, em uma conversa comum, os interlocutores primeiro fazem um verdadeiro “diálogo”, com várias *perguntas* e *respostas* recíprocas; depois, um deles pode fazer um verdadeiro “monólogo”, no qual *narra* algum fato (ou “disserta” sobre algum assunto). Por isso, o *treinamento* da *conversa*ção, na aula, não deverá ser apenas de “conversinhas” esporádicas e “livres” entre o professor e os alunos, mas com “exercícios orais” (ou seja, “exercícios de *conversa*ção”) que treinem, de modo *específico*, as já citadas 3 “capacidades” principais da própria *conversa*ção. Em nossa versão do Método Misto (que denominamos “Método Misto-Dinâmico”), tentamos treinar justamente esses 3 *aspectos* da *conversa*ção, através de 3 “exercícios orais” específicos, que se intitulam, respectivamente: “RESPONDU” (= Responda), “DEMANDU” (= Pergunte) e “RAKONTU” (= Narre). Na 1ª Parte do curso (Lições 1 a 5), só usamos o primeiro tipo; e, na 2ª Parte do curso (Lições 6 a 10), os dois últimos.

OBS. — Note-se finalmente que, para garantir ao máximo o sucesso com este método, o Prof. deve estimular os alunos a usarem, em casa, o “Cartão de Controle”, citado nas “Instruções ao Aluno”. Trata-se, na realidade, de um cartão qualquer (como um cartão telefônico ou de tamanho semelhante), com o qual o aluno poderá, principalmente, treinar-se no “questionário” intitulado “Respondu” (= Responda) das primeiras lições do livro “Esperanto Conversacional”, de acordo com as citadas “Instruções ao Aluno”.

NOTA — Este texto foi extraído do livro “Esperanto Conversacional” (Curso Básico), já na sua 11ª edição, agora em nova versão (com desenhos coloridos e texto redigitado). Preço: R\$ 10,00. Peça-o já à nossa Cooperativa (www.kke.org.br).

Ĉi-sube la nova lumafiŝo de KKE, kiu trafas diskonigas Esperanton al la preterpasantoj de Largo da Carioca, en la urbocentro de Rio. Ĝi estis malavara donaco de nia estrarano, **ALMIR FERREIRA**. Dankon, Almir!

